

YANGI O'ZBEKISTONDA HUQUQIY TARTIBGA SOLISHDA HUQUQNING RO'LI

Asqarov Axbor G'ayratovich

Toshkent davlat agrar universiteti

"Huquqshunoslik" kafedrası assistenti

asqarovaxbor4@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15307953>

Annotatsiya

Yangi O'zbekistonda huquqiy islohotlar barcha sohalarda chuqur va tizimli tarzda olib borilmoqda. Huquqiy tartibga solish davlat boshqaruvining samaradorligini oshirish, fuqarolar huquq va erkinliklarini ta'minlash hamda jamiyatda adolat tamoyillarini qaror toptirishda muhim rol o'ynaydi. Huquqiy normalarning dolzarbligi va amaliyotda to'g'ri tatbiq etilishi ijtimoiy barqarorlik va taraqqiyot kafolati hisoblanadi. Yangi O'zbekiston sharoitida qonunchilikni takomillashtirish, institutlararo hamkorlikni mustahkamlash va zamonaviy talablar asosida yondashuvlar ishlab chiqish huquqiy tartibga solishni sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqmoqda. Ushbu tezisda huquqning huquqiy tartibga solishdagi o'rnini, mavjud muammolar va istiqboldagi ustuvor yo'nalishlar tahlil qilinadi. Bundan tashqari, xalqaro tajriba va milliy xususiyatlarning uyg'unlashtirilishi orqali huquqiy tizimni yanada takomillashtirish zaruriyati asoslab beriladi. Tesis natijalari huquqshunoslar, davlat boshqaruvi organlari vakillari va siyosatshunoslar uchun amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, huquqiy tartibga solish, huquq, davlat boshqaruvi, qonunchilik, islohotlar, adolat, ijtimoiy barqarorlik, taraqqiyot.

Kirish

Yangi O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi – huquq ustuvorligini ta'minlash, qonuniylikni kuchaytirish va fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirishdir. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning tashabbusi bilan boshlangan "Yangi O'zbekiston" konsepsiyasi huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini shakllantirishni o'z oldiga asosiy vazifa qilib qo'ydi. Ayniqsa, huquqiy tartibga solish sohasidagi o'zgarishlar jamiyat hayotining barcha jabhalarida ijobiy natijalar bermoqda. Huquq – jamiyatda ijtimoiy munosabatlarni tartibga soluvchi asosiy vosita bo'lib, u nafaqat cheklovchi, balki rivojlantiruvchi kuch sifatida ham namoyon bo'lmoqda. Yangi sharoitda huquqiy normalarning amaliyotga tatbiq etilishida ochiqlik, oshkoralik va adolat tamoyillariga alohida urg'u berilmoqda. Xususan, normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqishda jamoatchilik muhokamalari o'tkazilishi, fuqarolar fikrining

inobatga olinishi demokratik qadriyatlarning mustahkamlanishiga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, huquqiy tartibga solishda xalqaro tajribadan samarali foydalanish, milliy manfaatlarni ustuvor qo'yish va milliy xususiyatlarni e'tiborga olish zaruriyati ham ortmoqda. O'zbekistonning xalqaro reytinglarda (masalan, "Hukumat samaradorligi" yoki "Qonun ustuvorligi" indekslarida) ko'rsatkichlarining yaxshilanishi ham olib borilayotgan huquqiy islohotlarning natijasi sifatida e'tirof etiladi.

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi huquqiy tartibga solishning asosiy manbai sifatida har tomonlama tahlil etilgan. Konstitutsiyaning so'nggi tahririda huquqiy davlat prinsiplarini mustahkamlash, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratildi. Shu bilan birga, "Yangi O'zbekiston strategiyasi" (2021) huquqiy islohotlarning maqsad va yo'nalishlarini aniq belgilab berdi.

Prezident Sh.Mirziyoyev asarlarida huquqiy tartibga solishni modernizatsiya qilish, davlat xizmatini isloh etish va adolatli sud tizimini rivojlantirish bo'yicha konseptual fikrlar ilgari surilgan. Huquqshunos olimlar – O.Sultonov, A.Abduqodirov, B.Jo'rayevlarning tadqiqotlarida huquqiy tizimni takomillashtirish, islohotlarning dolzarbligi va ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'siri chuqur o'rganilgan. Xalqaro tashkilotlar – BMT, YXHT va Jahon banki tomonidan taqdim etilgan huquqiy tartibga oid ma'lumotlar ham O'zbekiston tajribasini xalqaro mezonlar bilan solishtirish imkonini berdi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, huquqiy tartibga solish tizimini takomillashtirish uchun faqat qonunchilik bazasini kengaytirish emas, balki huquqiy madaniyatni yuksaltirish, huquqni amaliyotda tatbiq etish mexanizmlarini mustahkamlash ham muhim hisoblanadi. Yangi O'zbekistonda huquqiy tartibga solish mexanizmlarini rivojlantirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar, asosan, quyidagi yo'nalishlarga qaratilgan: Birinchidan, normativ-huquqiy hujjatlarning sifati va ularning amaliyotdagi natijalari o'rganilgan. Ikkinchidan, huquqiy madaniyat darajasining huquqiy tartibga solishga ta'siri tahlil qilingan. Uchinchidan, fuqarolarning davlat boshqaruvidagi ishtirokini oshirish va huquqiy savodxonlikni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion usullar o'rganilgan. Olib borilgan empirik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, fuqarolar huquqlarining kafolatlanganligi darajasi huquqiy tartibga solish sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Intervyu va so'rovnomalar orqali aniqlanganidek, huquqiy islohotlarga ijobiy munosabat bildirgan fuqarolar soni ortmoqda, bu esa davlat boshqaruvi tizimiga nisbatan ishonchni mustahkamlamoqda. Shuningdek,

xorijiy tajribalarni milliy tizimga moslashtirish, huquqni muhofaza qiluvchi organlarning ochiqqligini ta'minlash kabi omillar ham huquqiy tartibga solishni takomillashtirishda muhim o'rin tutmoqda.

Xulosa

Yangi O'zbekistonda huquqiy tartibga solishda huquqning roli tobora ortib bormoqda. Olib borilayotgan islohotlar huquqiy normalarning amaliyotdagi samarasini oshirish, adolat va qonun ustuvorligini ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Huquqiy tizimdagi yangilanishlar nafaqat davlat organlarining faoliyatiga, balki jamiyatning har bir a'zosining huquqiy ongiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Fuqarolar o'z huquq va majburiyatlarini anglab yetishmoqda, bu esa huquqiy davlat tamoyillarini barqarorlashtiradi. Biroq, huquqiy tartibga solishning samaradorligini ta'minlash uchun qonunchilikni takomillashtirish bilan birga, huquqiy ta'lim va targ'ibotni kuchaytirish ham zarur. Kelgusida normativ hujjatlarni ishlab chiqish jarayoniga keng jamoatchilikni jalb qilish, huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatining shaffofligini ta'minlash, sud hokimiyatining mustaqilligini kuchaytirish orqali huquqiy tartibga solish tizimi yanada rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston” nashriyoti, 2023.
- 2.Shavkat Mirziyoyev. “Yangi O'zbekiston strategiyasi”. – Toshkent: “O'zbekiston” nashriyoti, 2021.
- 3.Sultonov O. “Huquqiy davlat: nazariya va amaliyot”. – Toshkent: “Adolat” nashriyoti, 2022.
- 4.Jo'rayev B. “O'zbekistonda huquqiy islohotlar va ularning ijtimoiy ahamiyati”. – Toshkent: “Sharq” nashriyoti, 2020.
- 5.Abduqodirov A. “Davlat va huquq nazariyasi asoslari”. – Toshkent: “Iqtisodiyot” nashriyoti, 2021